

بسمه تعالی

مرکز پژوهش‌های اسلامی خوارزم

مقایسه عالم برزخ با عالم دنیا

استاد راهنما: سرکار خانم رئیس

ارائه دهنده: زینب راسخی نژاد

خردادماه ۱۳۹۷

چکیده:

انسان وقتی وارد عالم قبر می شود خداوند جسمی شبیه به دنیا به او عطا میکند. البته خداوند در هر دو عالم قابل رؤت حسی نیست و از نشانه هایش در دنیا به وجودش پی می بریم و در برزخ ناخودآگاه به وجودش یقین پیدا می کنیم و به همین دلیل کافران می خواهند از خداوند ما را به دنیا بر گردان تا جبران کنیم. انسان با اختیار و اراده خود در دنیا خدا پرستی و نبوت پیامبر اکرم صلی الله و ولایت امیر المومنین علی علیه السلام را می پذیرد و با انجام کارهای که خداوند از او خواسته در برزخ ثمره ان را در خواستن آب گوارا، همسران و نعمت های بهشت برزخی می بیند و بر عکس ان صادق است و این نشانه اختیار و اراده انسان در دو عالم است. در عالم برزخ دست انسان از عمل کردن و انجام کاری برای جبران خطا در دنیا کو تاه است فقط راه برای تکامل علمی برای مومنان باز است. در برزخ بعد از مدتی ما باید آماده برای سفر بقیامت کبری و سرای جاوید شویم که صبح و شام در ان راه ندارد پس این یعنی برزخ نیز مانند دنیا گذرگاه و محل عبور است برای رفتن به ارامگاه واقعی و همیشگی که تماما زندگی است بدون تغییر و دگرگونی.

کلید واژه : برزخ ، دنیا

تعریف و تبیین : مقایسه عالم برزخ و عالم دنیا یعنی بیان تفاوت و شباهت های عالم بعد از قبر و عالم قبل از قبر می باشد .

در ابعاد جسم .غرایز حیوانی و انسانی .اختیار و اراده انسان و چشم و گوش برزخی و.....که در دو عالم به هم شباهت دارند و در دگر گونی .نظام خاص و حوادث تدریجی در دنیا و.....باهم متفاوت هستند .

اهمیت و ضرورت : شخصی که عزم سفر دارد باید زاد و تو شه ای برای خود مهیا کند به قدری که در آن سفر به کار آید . سفر به سوی معبود از عالم برزخ شروع می شود .آشنایی با این عالم اهمیت بسیار دارد . که در آیات بسیار از اهل بیت علیه السلام برای آن بیان شده است .ولی متاسفانه مردم در روز مرگی از این مسئله مهم غافل شده اند .

اهداف : عالم برزخ و عالم دنیا را با هم مقایسه کردن .این مقاله به صورت جزوه یا بروشور یا بخشی از کتاب قرار بگیرد تا با مطالعه آن دل های خفته بیدار شود .

سوالات :

۱. تفاوت و شباهتهای بین عالم برزخ و عالم دنیا چیست ؟
۲. تفاوت عالم دنیا و برزخ به لحاظ وجود جسم چیست ؟
۳. آیا رویت خداوند در عالم برزخ امکان دارد ؟
۴. اختیار و اراده انسان در عالم برزخ چگونه است ؟
۵. تفاوت حوادث علم برزخ و دنیا در چیست ؟
۶. آیا در عالم برزخ فرصت جبران و عمل وجود دارد ؟
۷. چگونگی غرایز حیوانی و انسانی در عالم برزخ را بیان کنید ؟

فرضیه : جسم در عالم برزخ شبیه جسم در دنیا می باشد. در عالم برزخ نیز صبح و شام وجود دارد .در عالم برزخ انسان ها بر اساس اعمالشان یا وارد بهشت و یا جهنم برزخی می شوند .انسان در هر دو عالم

دنیا وبرزخ دارای غرایز انسانی و حیوانی است. خداوند در هر دو جهان قبل روئت حسی نیست. در دنیا حوادث به صورت تدریجی واقع می شوند و به خاطر نظام خاصی که در دنیا برقرار است هر چیزی برای موجود بودن نیاز به مقدماتی دارد.

پیش فرض: عالم قبر همان عالم برزخ است. آنچه ما در مورد برزخ می دانیم از آیات و روایت رسیده از معصومین علیه السلام است. عالم برزخ یا قبر ابتدای سفر به آخرت است.

پیشینه

کتاب ها: ۱/ علام برزخ. اسد الله محمدی نیا. چاپ اول. سال ۱۳۹۳

در این کتاب نویسنده در مورد اهمیت معاد در قران و روایات و دلایل اثبات و ضرورت معاد در دو بخش اول پرداخته است. در دو بخش دیگر در مورد عالم برزخ و رجعت مطالبی را بیان کرده است.

۲/ معاد در قران. آیت الله جوادی املی. چاپ هشتم. زمستان سال ۱۳۹۰

در این کتاب به تفسیر آیات قران در مورد معاد پرداخته شده است

۳/ راه بی انتها. جعفری محمدی. سال ۱۳۹۰.

در این کتاب در مورد جهان پس از مرگ و بیان آیات و احادیثی در رابطه با آخرت پرداخته شده است.

من در این مقاله سعی کردهام فقط مقایسه کنم عالم برزخ را با عالم دنیا و به بیان شباهت ها و تفاوت های این دو عالم پرداخته ام.

مقاله: ۱/ معزل معاد در اندیشه ابن سینا و نقش فرهنگ و اندیشه دینی وی در تبیین آن. کنگره بین المللی اندیشه دینی. حسین رهبر و شمس الله سرا جج.

در این مقاله به بررسی دیدگاه ابن سینا در مورد معاد پرداخته شده است که ابن سینا معاد را به دو نوع روحانی و جسمانی تقسیم می کند

۲/ تفاوت برزخ و قیامت. صدر الله زین العبادی. مجله موعود، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۳. شماره ۱۵۸ - ۱۵۹. ص ۳۶ تا ۳۹.

در این مقاله تفاوت دو عالم برزخ و قیامت بیان شده است قیامت (قیامت کبری) بعد از منتفی شدن این دنیا است در حالی که برزخ (قیامت صغری) بامردن افراد آغاز میشود.

۳/ اطفال در برزخ. حسن سجادی. مجله کوثر معارف. تابستان. سال ۱۳۹۰. شماره ۱۸. ص ۱۳۲ تا ۱۵۶.

اطفال در عالم برزخ در یک تقسیم به چهار دسته برای تربیت تقسیم می شوند. تا بعد از تربیت به پدران خویش ملحق شوند. اطفال پدر و مادر قاصر به دست حضرت زهرا سلام الله و.... در این مقاله در مورد آن گفته شده است.

اما من در مقاله خود تلاش کرده ام به بیان شباهت و تفاوت دو عالم برزخ و دنیا بپردازم.

پایان نامه : ۱/ بررسی تا ثیر احادیث معصومین در مساله معاد به رای ملا صدرا. سارا حسنی.

در این پایان نامه بیان شده است که معاد در عقل و فطرت هر انسانی جا یگاه قابل توجهی داردهمه انسان ها در درون احساس جاودانگی می کنند.

۲/ بررسی و تبیین اثار تربیتی اعتقاد به معاد با استناد به آیات قران. سوسن بلالی

در این پایان نامه اثار اعتقاد به معاد در تربیت وزندگی بیان شده است.

۳/ معاد جسمانی و روحانی در تفکر غیاث الدین منصور دشتکی. محمد امین جوادی

در این پایان نامه بیان شده است که معاد یک بحث فلسفی است واورده مکتب شیرازی از نقاط درخشان تاریخ فلسفه است

اما در مقاله من فقط به بررسی شباهت ها و تفاوت های عالم برزخ و دنیا پرداخته شده است.

«رَأُوا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ» (بقره ایه ۱۶۶) و عذاب را مشاهده کنند و رشته‌های پیوندشان بریده گردد.

«بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ» (انبیاء ایه ۴۰) بلکه [مجازات الهی] به طور ناگهانی به آنان می‌رسد و ایشان را بهت زده می‌کند [به گونه‌ای] که نه می‌توانند آن را برگردانند و نه به آنان مهلت داده می‌شود.

«لَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ وَ لَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ» (فصلت ایه ۳۱) هرچه دل‌هایتان بخواهد در [بهشت] برای شماست و هر چه خواستار باشید، در آن جا خواهید داشت . پس بوجود آمدن هر چیزی در دنیا به مقدماتی نیاز دارد و این خاصیت این عالم است ولی عالم برزخ این گونه نیست

دنیا عرصه عمل، تکلیف و آزمایش است

انسان تنها در دنیا مکلف به عمل است و عالم برزخ و قیامت ظرف حساب است نه ظرف عمل و در آن عوالم جان آدمی ثمره عمل خود را مشاهده می‌کند و عالیترین لذت را می‌برد و بدن در همه این مراحل تابع و مرتبه نازل جان است .

«إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» (کهف ایه ۷) در حقیقت، ما آن چه را که بر زمین است، زیوری برای آن قرار دادیم، تا آنان را بیازماییم که کدام یک از ایشان نیکوکارترند.

آخرت، نتیج جهان ه، جزا و پاداش اس «إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» (طور ت: ایه ۱۶)

دنیا کشتزار آخرت: «الدنيا مزرعة الآخرة» و برای کار است و آخرت،

برای محاسبه است: «اليوم عمل و لا حساب و غذا حساب و لا عمل» (نهج البلاغه خطبه ۴۲) اگر کسانی در آخرت عبادت می‌کنند، به عنوان وظیفه و تکلیف نیست بلکه از سنخ عبادت فرشتگان است. در آن جا عبادت وسیله تکامل نیست؛ زیرا عملی که موجب پیشرفت یا عقب ماندگی می‌شود در دنیاست، نه در آخرت.

بر همین اساس، مهلت‌ها در آن جهان به پایان می‌رسد (جعفری. راه بی انتها. ص ۴۷۲) «و لَا هُمْ يُنْظَرُونَ» (ال عمران ایه ۸۸) و معذرت و درخواست پوزش ستم کاران سودی ندارد:

«يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ» (غافر ایه ۵۲) [همان] روزی که ستم‌گران را پوزش‌طلبی‌شان سود نمی‌دهد.

در آخرت، برای همه روشن می‌شود که آن جا جای تدارک نیست؛ از همین رو مجرمان نمی‌گویند: به ما مهلت دهید، تا در همین جا کار شایسته کنیم، بلکه می‌گویند: ما را به دنیا- که عالم اختیار است -

برگردانید، تا گذشته تاریکمان را جبران کنیم: «رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَ سَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحاً» (سجده ایه ۱۲)
پروردگارا! دیدیم و شنیدیم؛ ما را باز گردان تا کار شایسته کنیم.

بنابراین در آخرت دیگر تغییر سرنوشت با تغییر مسیر حرکت و جهت عمل ممکن نخواهد بود. (قربانی به سوی جهان ابدی ج. ۲ ص ۵۲۴)

شایان ذکر است هم چنان که در آخرت توبه و بازگشت معنا ندارد، هنگامی که انسان در چنگال مرگ گرفتار شده، و مرگ را با چشم می بیند و در حال احتضار و جان کندن است، توبه و بازگشت نیز معنایی ندارد: «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ* لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا» (مومنون ایه ۹۹) تا آن گاه که مرگ یکی از ایشان را فرا رسد، می گوید: پروردگارا!

مرا باز گردانید، شاید من در آن چه وانهاده ام، کار نیکی انجام دهم. نه چنین است، این سخنی است که او گوینده آن است.

البته به این نکته باید توجه داشت که هر چند انسان در آخرت دستش از عمل کوتاه است و دفتر عمل وی بسته می شود، ولی از سه ناحیه ممکن است بهره ای شامل حال وی شود: یکی، صدقه ای که در دنیا از خود به یادگار گذاشته و دیگران از آن استفاده می کنند. دیگری، سنت پسندیده ای که آن را بنا کرده و پس از مرگ وی به آن عمل می شود، سوم، فرزند صالح و باایمانی که برای او طلب مغفرت می کند (ماکینو). افرینش و رستخیز ص ۱۳۹

وجود شیطان

البته فرق است بین برزخ قبل از مرگ و برزخ بعد از مرگ زیرا در برزخ بعد از مرگ شیطان به عنوان نتیجه ی اعمال بشر راه دارد به این صورت که وقتی انسان دنیا را رها کرد وارد عالم برزخ شد با قرین و همسفری این راه را طی میکند. همسفری که زمینه ی اقتران و صحبت او را خود فراهم کرده است. خدای سبحان میفرماید: اگر کسی خود را به کوری بزند و نور خدا را نبیند ما شیطان را قرین او قرار می دهیم و و قرینش هر دو گرفتار عذاب درد ناک می شوند. (املی . تفسیر تسنیم ص ۳۹۳)

اما در برزخی که انسان در همین دنیا با فکر و اندیشه ی خود به آن وارد می شود و گاهی آنرا مشاهده می کند {گر چه انسان در دنیا ست اما اندیشه او تجرد برزخی دارد زمان و مکان ندارد چنان که تجرد شیطان نیز تجرد برزخی است} شیطان نفوذ کرده با تصرف در اندیشه انسان مانع دوام آن حالت برزخی می شود و نمی گذارد که انسان فکری صائب و در نتیجه عملی صالح داشته باشد .

پس انسان برای دوری از شیطان باید به خدا وائمه علیه السلام توکل کند در دنیا و از انجام کارهای خلاف دستور خداوند بپرهیزد تا در آن عالم نیز قرین با شیطان نباشد .

راه تکامل علمی

در جهان برزخ زمینه ای برای تکامل علمی نیست تا انسان با انجام کاری واجب یا مستحب به کمال برتر عملی برسد ولی راه تکامل علمی باز است نظیر آنچه در رویا برای روح معلوم می شود و برای آگاهی به آن حرکت فراگیری از قبیل کوششهای بدنی در زمان بیداری راه ندارد و بسیاری از علوم و معارف دین در آنجا برای انسان ها روشن و مشهود می شود و چون عدد درجات بهشت به عدد آیات نورانی قرآن کریم است برای ترفیع درجات شیعیان ابتدا از تعالیم قرآن بهر مند خواهند شد و سپس با فرمان (اقرا اوارق) می خوانند و در درجات بهشت صعود می کنند . (املی . تسنیم ج ۱ ص ۵۸)

بسیاری از علما در دنیا طوری زندگی کرده اند که خداوند به آنها لطف کرده و علومی در رویا به آنان اموخته است .

نتیجه

بعضی انسان ها در روزمرگی زندگی دنیا غرق شده اند امید است با بیان چگونگی عالم برزخ از خواب غفلت بیدار شوند . انسان ها در علم برزخ دارای جسمی شبیه به دنیا هستند و به دو گروه تقسیم می شوند :

۱/ کسانی که در دنیا مطیع دستورات دین و پیامبران الهی وائمه اطهار علیه السلام بودند و نسبت ببه انجام واجبات و ترک محرمات مقید بودند در برزخ زندگی با نشاط و آرامی دارند و وارد بهشت برزخی می شوند .

البته مومنانی که دل هایشان دارای غل و غش است باید این در برزخ در آنان پاک شود تا در قیامت کبری با شفاعت ائمه علیه السلام بتوانند در بهشت ابدی جای بگیرند

۲/ کسانی که نسبت به دین بی توجه بودند و اهل نماز و عبادت و حجاب و بندگی نبودند در عالم قبر که شاید صد هزار سال طول بکشد به عذاب الهی گرفتار خواهند شد و همراه وقرین آنها شیطان است در جهنم برزخی تا برپایی قیامت کبری .

فهرست منابع

۱. ایت الله جوادی املی . معاد در قران . انتشارات صراط . چاپ هشتم . زمستان ۱۳۹۰
۲. ----- . تفسیر تسنیم . -----
۳. راغب اصفهانی . حسین بن محمد . مترجم: خسروی حسینی غلام رضا . ناشر: مرتضوی . تهران . چاپ اول .
سال ۱۳۶۹
۴. جعفری محمد . راه بی انتها . انتشارات جهان ارا . تهران . بی تا
۵. خراسانی . علی . آخرت سرای پایدار . انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه قم . چاپ اول . جلد اول . سال
۱۳۷۸
۶. شیخ بهایی . محم . بن حسین . اربعین . نشر اسلامی سال ۱۴۱۵ ق
۷. شیرازی . صدر المتالهین . مفاتیح الغیب . نشر حکمت و فلسفه ایران . تهران . سال ۱۳۶۳
۸. صبحی . صالح . نهج البلاغه . نشر دارالاسوه . چاپ اول . تهران . سال ۱۴۱۵ ق .
۹. طبرسی . فضل بن الحسن . مجمع البیان . نشر: بیروت دارالمعرفه . تهران . سال ۱۴۰۶ ق .
۱۰. فیض کاشانی . علم الیقین . ناشر: بیدار . قم . جلد اول . سال ۱۳۷۷
۱۱. مکارم شیرازی . ناصر و دیگران . انتشارات مدرسه علی بن ابی طالب . قم . جلدهفتم . سال ۱۳۷۴
۱۲. قمی مشهدی . محمد دین محمد رضا . تفسیر الكنز الدقایق . زبان عربی . ناشر: داراحیاء التراث . بیروت .
چاپ سوم . سال ۱۴۲۰ ق .
۱۳. قمی . حاح شیخ عباس . منازل الاخره . چاپ اول . سال ۱۳۹۰ .
۱۴. کلینی . محمد بن یعقوب . فروع کافی . ناشر: دارالکتب اسلامیة . تهران . سال ۱۳۷۵
۱۵. ماکینو . شینا . افرینش و رستاخیز . ترجمه جلیل دوستخواه . انتشارات امیر کبیر . چاپ اول . تهران .
سال ۱۳۶۳
۱۶. محمدی نیا . اسد الله . عالم برزخ . چاپ اول . سال ۱۳۹۳ .
۱۷. قریشی . سید علی اکبر . قاموس قران . ناشر: دارالکتب الاسلامیه . چاپ ۱۱ . سال ۱۳۸۶ .

۱۸. مجلسی . محمد باقر. بحارالانوار. نشر الوفاء. بیروت. سال ۱۴۰۳.

۱۹. قربانی. زین العابدین. به سوی جهان ابدی . موسسه طباطبایی. قم. جلد ۲. سال ۱۳۸۷.

۲۰. مطهری. عدل الهی . نشر صدرا . تهران. جلد ۱. سال ۱۳۷۷

۲۱. مرکز فرهنگ و معارف قران . دایره المعارف قران. ناشرک بوستان کتاب قم. چاپ ۳. سال ۱۳۸۲

۲۲. عروسی حویزی . ابن جمعه. تفسیر الثقلین. نشر اسماعیلیان. چاپ ۴. سال ۱۳۷۳.